

BILTEN

broj 1

27.01.2012.

Tiraž: 300 primeraka

SADRŽAJ

Značaj i setva jarog ovsu i ječma

Jelena Marković, dipl.ing.....st. 3

Ishrana jagnjadi na sisi

Dragoljub Krajnović, dipl.ing.....st. 5

ZNAČAJ I SETVA JAROG OVSA I JEČMA

Značaj ovsa

Ovas je stara ratarska biljka koja ima višestruku namenu. Zrno ovsa se prvo koristilo za spravljanje hleba, a danas se u ljudskoj ishrani koristi u obliku raznih specijaliteta. Ovas se prevashodno upotrebljava za ishranu domaćih životinja. Gaji se kao čist usev ili kao združeni usev s grahoricom i graškom za spravljanje vrlo kvalitetne zelene mase i silaže. Od ovsenog zrna se pravi koncentrovana stočna hrana.

Hranljivost i svarljivost ovsenih proizvoda velika je zbog povoljnog hemijskog sastava belančevina i ulja, kao i kalorične vrednosti zrna ovsa.

Slama ovsa ima neuporedivo veću hranljivu vrednost nego slama ostalih žita i zato se koristi za ishranu preživara, a retko kao prostirka.

Potrebe ovsa što se tiče uslova spoljne sredine i agrotehnike, manje su nego kod ostalih žita, pa se može gajiti u područjima gde slabije uspevaju druge ratarske biljke i ozime žitarice.

Ovas je poželjan u plodosmeni ratarskih biljaka. Korenov sistem ovsa je u stanju da koristi i poslednje ostatke hranljivih materija zaostalih u zemljištu posle drugih useva, zato u plodosmeni dolazi na poslednje mesto. Ovas ne podnosi monokulturu, pa na isto mesto može doći u njivu posle 2-3 godine. Dobri predusevi za ovas su đubrene okopavine. Sva žita su loš predusev zbog zajedničkih štetočina i bolesti.

Setva

Ovas je ratarska biljka rane setve. Neophodno je obaviti pravovremenu setvu kako bi se do zime usev dobro razvio i lakše podneo niske temperature. U našim uslovima ovas se seje od 20.septembra do 10.oktobra a jari ovas treba sejati u prvoj nedelji poljskih radova, tj.od 15.februara do 10.marta, u brdsko-planinskim uslovima do kraja aprila. Količina semena za jari ovas je 120-150 kg/ha. Ove norme važe za uslove optimalnog roka setve a ako se kasni sa setvom i lošije pripremi zemljište količina semena povećava se i do 30%. Setvu treba obaviti na dubini od 2 do 3 cm.

Značaj ječma

Ječam se gaji širom sveta i njegov najveći ekonomski značaj povezan je sa industrijom slada i piva, bez obzira što se za tu namenu koristi oko 28% svetske proizvodnje ječma, a oko 67% u ishrani domaćih životinja i 5% u ishrani ljudi.

Na osnovu iskustva o proizvodnji pivskog ječma na području Srbije može se zaključiti da je proizvodnja jarog ječma prilično nesigurna, što znači da je nesigurno i obezbeđenje sirovine za sladare, zbog čega ozima forma ima veći značaj, bez obzira na nešto lošiji kvalitet. Ozimi pivski ječam nema kvalitet kao jari. Kod oplemenjivanja jarog pivskog ječma teziste pored kvaliteta treba staviti i na prinos.

Po ukupnoj svetskoj proizvodnji ovas je na šestom mestu. Osnovna upotreba ovasa je u ishrani domaćih životinja, ljudi i industrijskoj preradi.

Ovsu najviše odgovara hladnije, vlažno vreme, mada genetička varijabilnost omogućava njegovo gajenje u mnogo širim uslovima od optimalnih. Ovas predstavlja odličnu hranu za domaće životinje, kao izvor proteina, vlakana i minerala. Energetska vrednost ovasa je manja od kukuruza zbog manjeg sadržaja ugljenih hidrata. Ovas se najviše koristi na farmama gde je i proizveden, odnosno manje je predmet trgovine. Koristi se za ishranu krava, konja i živine (posebno golozrni ovas), a u manjoj meri za ishranu svinja, junadi i ovaca. Ljudi. Upotreba ovsenih mekinja u ishrani ljudi dovodi do smanjenja ukupnog holesterola.

Setva

Za setvu jarog ječma važi pravilo, sejati što ranije to bolje. Vreme setve za jari ječam je bitan uslov da bi se postigao visok prinos i kvalitetno zrno. U našoj zemlji, najpodesnije vreme setve u ravničarskim krajevima je kraj februara i početak marta meseca, kad klimatske i zemljišne prilike dozvole, a u planinskim područjima u toku marta i početak aprila meseca.

Kašnjenje setve jarog ječma 10 dana od optimalnog vremena setve smanjuje se prinos zrna oko 0,25 t/ha, 20 dana oko 0,57 t/ha. Osim toga kvalitet pivskog ječma opada, smanjuje se sadržaj skroba i apsolutna masa zrna, povećava se procenat pleвица i napad i štete od švedske muve.

Jari ječam može se sejati i pred zimu, sredinom decembra, i da pod snegom klija i niče. Potrebno je praviti razliku između pojedinih formi ječma.. Pivski jari ječam ne sme imati povoljne uslove za bokorenje, zbog toga se mora obavezno sejati na rastojanju red od reda od 12 cm sa količinom semena od 130 do 150 kg/ha. Sa ovom normom dobija se sklop od 550 – 600 klasova po m², što pri povoljnoj ishrani i ostalim uslovima, može dati prinos od 3,8 do 4,0 t/ha. Za planinske rejone optimalna količina semena za setvu pivskog ječma je oko 150 kg/ha.

Dubina setve zavisi od čitavog niza faktora i ona treba da se kreće, na vlažnim i teškim zemljištima od 3 do 4 cm.

Marković Jelena dipl.ing

STOČARSTVO

ISHRANA JAGNJADI NA SISI

Ovčarska proizvodnja u mnogim svojim segmentima bazira se na uzgoju jagnječeg stada pa samim tim i na dobro organizovanoj ishrani jagnjadi. Tip programa ishrane u mnogome zavisi od dela zemlje u kojoj se nalazi vaša farma, koji je tip vaše proizvodnje, tržišnih uslova kao i, naravno, koj su resursi dostupni za ishranu.

Stočna hrana uz dodatak proteina, energetskih hraniva u vidu žitarica, kao i mineralnih i vitaminskih dodataka predstavlja platformu za ishranu jagnjadi. Produkcija i ciljevi proizvodnje diktiraju koje količine i razmere će biti kombinovane pri pravljenju izbalansiranog programa ishrane. Jagnjad se mogu hraniti uspešno koristeći mnoge kombinacije. Nutricione potrebe se mogu zadovoljiti ishranom koja uključuje samo upotrebu stočne hrane, ili ishranom koja uključuje samo proteine i žitarice, kao i raznim kombinacijama koje se nalaze između ova dva ekstremna

Apsolutne i relativne potrebe za nutrientima kod jagnjadi zavise od različitih faktora. U ove faktore uključujemo: telesnu težinu ili veličinu, željenu brzinu rasta i genetski potencijal samih jaganjaca za povećanje telesne mase. Neke rase ili mešanci dobijaju na kilaži veoma brzo, dok se za druge genetičke tipove smatra da rastu sporije, jer imaju manji genetički potencijal.

Ishrana može da bude limitirajući faktor kod rasta jagnjadi. Međutim, više hrane ili viši nivo nutrienata u hrani neće omogućiti dalji rast, nego što genetički potencijal to dozvoljava.

Faze rasta jagnjadi se uočavaju po starosti. Obično se faze dele na jagnje koje još uvek sisa mleko, fazu kada jagnje pređe na čvrstu hranu i završnu fazu. Svaka od ovih faza ima jedinstvene potrebe za nutrientima ovih jaganjaca dosta variraju, u zavisnosti od starosti i telesne težine. Ukoliko pretpostavimo da su ova jagnjad od 10 do 20 kg, njihove potrebe za nutrientima variraju od 72 do 80% potpuno svarljivih nutrienata, 16–24% sirovog proteina, 0,5–0,8 kalcijuma i 0,25 – 0,3 fosfora. Željeno dnevno povećanje telesne mase kod ovih jagnjića bi bilo između 200 i 300 grama.

Obično se potrebe jagnjeta podmiruju kroz mleko majke. Ovčije mleko je bogato proteinima, mlečnim šećerima, mašću, kalcijumom, fosforom i drugim bitnim nutrientima. Vrh proizvodnje mleka kod ovce je oko dvadesetog dana laktacije i ostaje na ovom nivou naredne dve do tri nedelje. Ovo nam govori da će jagnje biti sasvim u redu ukoliko bude unosilo samo majčino mleko, sve do 25,30 dana starosti. Posle 30 do 40 dana starosti, potrebe za hranom rastu i ovca više ne može da podmiri te potrebe.

Ukoliko se ovce uzgajaju tako da imaju redovnu ispašu, jagnjad će početi da pasu u ovom dobu da bi nadoknadila svoje potrebe za hranom. S obzirom da rastu potrebe za nutrientima, jagnjetu treba da se obezbedi kvalitetna hrana. Ispaša koja sadrži odgovarajući miks zrelih trava je veoma važna. Takođe, potrebno je znati da jagnje u ovom životnom dobu ima ograničenu sposobnost unošenja i varenja ispaše, zato što je rumen u ovoj fazi nedovoljno razvijen i tek počinje da funkcioniše. Zbog toga je kvalitet ispaše veoma bitan da bi se omogućio pravilan razvoj jagnjadi.

Treba takođe uzeti u obzir i redovnu kontrolu unutrašnjih parazita. Ispaša može da dovede do razvoja unutrašnjih parazita kod jagnjadi koji će značajno smanjiti razvoj i rast, pa čak dovesti i do uginuća

Ukoliko se ovce uzgajaju u uslovima farme, bilo zimi ili tokom toplijeg vremena, jagnjad, pored redovnog dojenja, moraju da imaju i dopunsku ishranu u ovom dobu. Treba razviti dobar program ishrane za mladu jagnjad koji će kasnije zameniti dojenje. Obično, ovakav program ishrane uključuje dosta žitarica, ili u peletiranoj formi ili u koncentratu, izvor proteina i minerala. Dobra hrana za jagnjad u ovom životnom dobu treba da ima 16 do 20% sirovog proteina, potpuno svarljivi udeo treba da bude 72–75% i da sadrži odnos od 2:1 kalcijuma prema fosforu. Takođe, jagnjad koja se hrane ovom hranom, treba da imaju kvalitetno seno, dodatne minerale i da imaju pristup zdravoj i čistoj vodi.

Dragoljub Krajnović dipl.ing